

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання розрахунково-графічної та самостійної робіт
з дисципліни

ВСТУП ДО ФАХУ

*(для студентів 1 курсу денної форми навчання
за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього
середовища та збалансоване природокористування»)*

Харків
ХНАМГ
2012

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної та самостійної робіт з дисципліни «Вступ до фаху» (для студентів 1 курсу денної форми навчання за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Ф. В. Стольберг. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 8 с.

Укладач: Ф. В. Стольберг

Рецензент: к. т. н., доц. В. М. Ладиженський

Рекомендовано кафедрою інженерної екології міст,
протокол № 1 від 29.08.2011 р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИСЦИПЛІНУ	4
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	6
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ	6
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	7

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в останні 40-50 років перетворилися в одну з найважливіших галузей діяльності, від якої залежить сучасне й майбутнє людства.

Дисципліна «Вступ до фаху» покликана надати майбутнім фахівцям уяву про галузь діяльності фахівця-еколога, сформуванню первинні знання з екології, окреслити головні екологічні проблеми як в Україні, так і у світі. Курс є вихідним для усіх інших професійних дисциплін.

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів знань щодо вимог до підготовки фахівця відповідно до побудови європейського простору вищої освіти й наукових досліджень, формування первинних знань з основ екології та уявлень про майбутнє місце роботи.

Предметом вивчення курсу є модель фахівця-еколога, його головних умінь і знань.

Самостійна робота студентів і виконання ними індивідуальних завдань, наприклад, розрахунково-графічних, – важлива частина підготовки майбутніх спеціалістів.

У цих методичних вказівках подані рекомендації до виконання розрахунково-графічної та самостійної робіт, наведені головні вимоги до їхнього виконання.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна складається з трьох змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Система підготовки фахівця–еколога в Україні

1. Система вищої екологічної освіти в Україні. Висвітлюється діюча система навчання екологів різного напрямку діяльності: науковців, вчителів, екологічних експертів для народного господарства (урбоекології, гідроекології, літоєкології тощо).

2. Структура навчального плану еколога: подається структура навчального плану еколога з висвітленням призначення та головного змісту дисциплін.

3. Модель фахівця-еколога. Структура необхідних знань: аналізується система вимог, що пропонує ринок праці для фахівців: ініціативність, комунікативність, креативність тощо. Надаються рекомендації щодо структури знань, необхідних для успішної праці.

4. Болонські принципи вищої освіти. Кредитно-модульна система: пропонується опис системи Болонських принципів та особливостей навчання в академії на базі цієї системи – організація навчального процесу, оцінювання знань, тощо.

5. Організація навчального процесу. Подається структура навчання на базі індивідуальних планів за трьома напрямками діяльності: інженерний, управління, підприємництво.

6. Ринок праці та його екологічний сегмент. Можливі робочі місця та напрями діяльності фахівців-екологів: висвітлюються результати аналізу екологічного сегменту ринку праці, надається інформація про можливі робочі місця та шляхи підвищення конкурентноздатності фахівця на ринку праці.

Змістовий модуль 2. Екологічна безпека, економіка та екологія

1. Урбанізація й екологія довкілля. Подається аналіз динаміки урбанізації та її зв'язок із екологічним станом урбанізованих територій із порівнянням екологічного стану міст і сільської місцевості.

2. Географічні аспекти екології міст. Аналізується розподіл міських територій за різними ознаками: можливість забудови, можливість проживання людини, інфраструктури тощо.

3. Ресурсні аспекти екології міст. Подається опис ресурсних можливостей довкілля для функціонування міст: доступна кількість води, кисню, їжі, енергії тощо.

4. Історія розвитку конфлікту економіки й екології суспільства: висвітлюється історія взаємовідносин економіки й екології на різних етапах розвитку людства від початку до кінця минулого тисячоліття.

5. Елементи наукових досліджень у галузі економіки й екології довкілля: висвітлюються головні напрями наукових досліджень в галузі екології. Подаються приклади найбільш видатних наукових досягнень.

6. Фондові матеріали. Основні підручники, навчальні посібники, методичні розробки, періодика. Зарубіжні джерела: пропонується перелік наукових публікацій, навчальних посібників та монографій, що можуть бути використані при вивченні курсу.

Змістовий модуль 3. Міжнародний досвід проведення ОВНС, екологічні проблеми України

1. Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС) і джерела екологічних проблем України: висвітлюється структура ОВНС та особливості її розробки й застосування в Україні і за кордоном. Подається аналіз головних джерел екологічних проблем України.

2. Проблема Чорного моря та водні ресурси України: пропонується опис ролі Чорного моря як головного індикатора екологічного стану водних ресурсів країни. Пропонується узагальнюючий аналіз водності та якості води головних річок і водойм України.

3. Стан земельних і лісових ресурсів України: подається аналіз історії та сучасного стану земельних і лісових ресурсів України. Показана деградація лісових ресурсів та шляхи їхнього відновлення.

4. Стан атмосферного повітря міст України: запропоновано порівняний аналіз сучасного стану забруднення повітряного басейну головних міст України. Відмічено структуру головних забруднювачів: транспорт і промислові підприємства, показано шляхи покращення сучасного стану атмосфери урбанізованих територій.

5. Енергетична проблема. Подано прогноз залишків головних видів енергетичних ресурсів: нафта, газ, вугілля тощо. Висвітлено шляхи розвитку енергетики в найближчому майбутньому.

6. Альтернативна енергетика. Подано опис і можливості альтернативних джерел енергії: сонячна та вітрова енергетика, біомаса, мала гідроенергетика, тощо.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента – невід’ємна частина його підготовки.

Метою самостійної роботи є:

- ознайомлення з сучасним станом проблеми урбоекології;
- оволодіння шляхами отримання необхідної інформації та формування навичок щодо аналізу наукових матеріалів, їхнього структуризації;
- створення особистого погляду на проблему та його публічного захисту перед аудиторією.

Програмою курсу передбачено, що самостійна робота студента складається з вивчення лекційного матеріалу, роботи з джерелами, підготовки до занять, підготовки до поточного та підсумкового контролю за усіма змістовими модулями, а також виконання розрахунково-графічної роботи.

Студент повинен самостійно вивчати лекційний матеріал, додаткові джерела інформації, керуючись тематикою змістових модулів.

Контроль за самостійною роботою передбачає опитування.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота – частка самостійної роботи студентів і вимагає від них виконання індивідуального наукового міні-дослідження.

Структура розрахунково-графічної роботи:

- огляд джерел із досліджуваної проблеми;
- аналіз проблеми;
- статистична обробка отриманої інформації;

- кількісна та якісна оцінка інформації у вигляді графіків і таблиць;
- висновки та можливі рекомендації.

Джерелами інформації при виконанні РГР можуть слугувати наукові джерела у вигляді монографій і статей, інтернет-ресурси, підручники та навчальні посібники.

Рекомендована тематика розрахунково-графічної роботи:

- Суспільство й екологія.
- Економіка й екологія.
- Екологічні проблеми океану, морів і річок.
- Екологічні проблеми повітряного басейну міст.
- Екологічні проблеми літосфери міст.
- Поводження з твердими побутовими відходами.
- Шумове й електромагнітне забруднення міських територій.
- Біосфера міста.
- Глобальні проблеми екології: кліматичні зміни.
- Глобальні проблеми екології: озоновий шар Землі.
- Проблеми зростання популяції населення.
- Урбанізація: сучасний стан та перспективи.
- Екотехнології з захисту та відновлення природного середовища.
- Відновлювані джерела енергії.
- Екологічні проблеми відомих міст і регіонів світу, Європи та України.

Форма подання розрахунково-графічної роботи:

- текстовий файл;
- компакт-диск із презентацією у форматі PowerPoint.

Захист РГР відбувається публічно. Тривалість захисту – 10-15 хвилин. Оцінюванню підлягають як змістовність дослідження, так і вміння студента презентувати результати РГР, відповідь на питання за тематикою.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Реймерс Н. Ф. Экология (теория, законы, правила, принципы и гипотезы) / Н. Ф. Реймерс. – М.: «Россия молодая», 1994. – 367 с.
2. Экология города: учебник / под общ. ред. Ф. В. Стольберга. – К.: «Либра», 2000. – 464 с.
3. Екологічний стан України. Щорічне видання Міністерства охорони навколишнього середовища в Україні. – К., 2004-2008 р.р.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до виконання розрахунково-графічної та самостійної робіт
з дисципліни

«ВСТУП ДО ФАХУ»

(для студентів 1 курсу денної форми навчання
за напрямом підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього
середовища та збалансоване природокористування»)

Укладач **СТОЛЬБЕРГ** Фелікс Володимирович

Відповідальний за випуск *Г. М. Буткевич*

Редактор *К. В. Дюкар*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2011, поз. 98М

Підп. до друку 30.01.2012

Друк на ризографі.

Зам. №

Формат 60×84/16

Ум. друк. арк. 0,4

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011 р.